

EURÓPSKA KOMISIA

V Bruseli 21.11.2011
KOM(2011) 782 v konečnom znení

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

Vypracovanie námornej stratégie pre oblasť Atlantického oceánu

(Text s významom pre EHP)

OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV

Vypracovanie námornej stratégie pre oblasť Atlantického oceánu

(Text s významom pre EHP)

1. ROZSAH PÔSOBNOSTI

Atlantický oceán, ktorý vyznačuje západnú hranicu EÚ, je druhým najväčším svetovým oceánom. Toto oznámenie je reakciou na žiadosť Rady Európskej únie¹ (EÚ) a Európskeho parlamentu². Obsahuje návrh súdržného a vyváženého prístupu, ktorý je v súlade so stratégiou Európa 2020³ a jej hlavnými iniciatívami a ktorý podporuje územnú súdržnosť a zohľadňuje medzinárodný rozmer.

Navrhovaný prístup bude zameraný najmä na pomoc spoločnostiam žijúcim a pracujúcim na pobreží Atlantického oceánu pri zvládaní nových hospodárskych skutočností a zároveň zohľadní, že EÚ je spoluzodpovedná za spravovanie svetových oceánov. Stratégia sa v širokom zmysle slova bude vzťahovať na pobrežia, pobrežné vody piatich členských štátov EÚ na pobreží Atlantického oceánu a na vody, ktoré patria pod ich súdnu právomoc:⁴ Francúzska, Írska, Portugalska, Španielska a Spojeného kráľovstva⁵, ako aj na medzinárodné vody, ktoré na západe siahajú až po pobrežie Severnej a Južnej Ameriky, na východe k Afrike a Indickému oceánu, na juhu k Južnému oceánu a na severe k Severnému ľadovému oceánu⁶. Okrem opatrení na vnútroštátnej a miestnej úrovni týkajúcich sa uvedených piatich členských štátov EÚ je potrebná aj spolupráca s ostatnými členskými štátmi EÚ využívajúcimi uvedený priestor a s medzinárodnými partnermi, ktorých vody sa tohto priestoru dotýkajú. Treba zvážiť dôsledky pristúpenia Islandu k Európskej únii.

Všetky navrhované opatrenia by sa mali financovať z existujúcich programov a nemali by dodatočne ovplyvniť rozpočet EÚ.

2. VÝZVY A PRÍLEŽITOSTI

Výzvy a príležitosti pre oblasť Atlantického oceánu možno rozdeliť do piatich tematických okruhov. Jednotlivé okruhy však nie sú prísne oddelené. Opatrenia v rámci jedného tematického okruhu môžu prispieť k dosiahnutiu cieľov v inom

---

¹ Závery Rady o integrovanej námornej politike zo 14. 6. 2010.

² Uznesenie o Európskej stratégii pre atlantickú oblasť, 9. 3. 2011 (ref. č. B7-0165/2011).

³ KOM(2010)2020.

⁴ Tento dokument sa nezaobrá odlišnými problémami týkajúcimi sa pobrežia a vôd Severného mora. Zatiaľ sa neprijalo žiadne rozhodnutie o vypracovaní samostatnej stratégie pre Severné more.

⁵ Vrátane najodľahlejších regiónov, ako sú Azory, Kanárske ostrovy, Francúzska Guyana, Guadeloupe, Madeira, Martinik, Svätý Bartolomej a Svätý Martin.

⁶ Samostatný prístup EÚ k arktickému regiónu už je vypracovaný, pozri KOM(2008) 763.

okruhu. Všetky opatrenia prispievajú k dosiahnutiu hlavného cieľa, ktorým je vytvorenie trvalo udržateľných pracovných miest a rast.

2.1. Uplatňovanie ekosystémového prístupu

Riadenie ľudskej činnosti v atlantickej oblasti musí viesť k vzniku zdravých a produktívnych ekosystémov. Je známe, že najlepším spôsobom uplatňovania tohto prístupu je spoločné riadenie všetkých činností, ktoré majú vplyv na more. Ekosystémový prístup predstavuje východisko pre správu morí v spoločnej politike rybného hospodárstva aj rámcovej smernici o morskej stratégii⁷. Oba dokumenty obsahujú odkazy na rozšírenú súdržnosť⁸. V praxi sa však vykonávací postup na zabezpečenie udržateľného rybného hospodárstva výrazne oddeľuje od postupu na dosiahnutie dobrého environmentálneho stavu, čo si bude v oblasti Atlantického oceánu vyžadovať dodatočné úsilie.

Preto sa stratégia pre Atlantický oceán musí zamerať na rozvíjanie týchto hľadísk:

- Rybolov predstavuje hlavný prvok hospodárstva na oboch brehoch Atlantického oceánu. Stále sa podieľa približne jednou tretinou⁹ na objeme vykládky rybárskej flotily EÚ. Jedna štvrtina rýb dovážaných do EÚ (podľa hodnoty) pochádza z Nórska a Islandu. V navrhovanej reforme spoločnej rybárskej politiky¹⁰ sa odporúča riadiť tieto populácie rýb tak, aby sa dosiahol maximálny udržateľný výnos a zároveň zachovali tovar a služby zo živých vodných zdrojov pre súčasné a budúce generácie. Dosiahol sa značný pokrok. Napríklad v súlade s rezolúciami OSN 61/105 a 64/72 zakázali obe regionálne organizácie pre riadenie rybolovu v severnej časti Atlantického oceánu, Komisia pre rybolov v severovýchodnej časti Atlantického oceánu a Organizácia pre rybolov v severozápadnej časti Atlantického oceánu, rybolov pri dne, a to nielen preto, aby zabezpečili dlhodobú udržateľnosť populácií hlbokomorských rýb, ale aj preto, aby chránili zraniteľné morské ekosystémy vrátane morských hubiek a koralov. Tieto opatrenia by sa však mali rozšíriť. Riadenie jednotlivých druhov musí ustúpiť dlhodobému viacdruhovému plánovaniu, v ktorom sa zohľadní širší ekosystém. Atlantické členské štáty musia využiť regionálne príležitosti, ktoré vznikajú v rámci reformy spoločnej rybárskej politiky, na prijatie technických opatrení pre oblasť Atlantiku. Komisia zamýšľa navrhnúť vhodný rámec bezprostredne po prijatí reformy spoločnej rybárskej politiky.
- Akvakultúra môže uspokojiť dopyt EÚ po zdravých a udržateľne vyrobených rybích výrobkoch na úrovni a nad úrovňou, ktorú dosahuje rybolov. Čisté pobrežné vody Atlantického oceánu premývané silnými prílivmi poskytujú príležitosť na uspokojenie tohto dopytu, zachovanie konkurencieschopnosti na svetovom trhu a ochranu životného prostredia. Rozširovanie však v súčasnosti obmedzuje nedostatok priestoru na atlantickom pobreží. Pokračovanie

⁷ Pozri najmä Ú. v. EÚ L 164, 25.6.2008, s. 19., článok 1 ods. 3. „V morských stratégiách sa na riadenie ľudských činností uplatňuje prístup založený na ekosystémoch...“

⁸ Pozri napríklad odôvodnenia 39 a 40 rámcovej smernice o morskej stratégii a odôvodnenie 8 a článok 2 ods. 4 navrhovaného nariadenia pre spoločnú politiku rybného hospodárstva.

⁹ Okrem Severného mora.

¹⁰ KOM(2011) 417 Reforma spoločnej rybárskej politiky.

výskumu, nové technológie a inovatívne techniky umožnia presun odvetvia ďalej na more, kým spoločné využívanie priestoru s ďalšou infraštruktúrou, napríklad platformami veterných turbín, ponúka príležitosť, ktorú treba zvážiť pred začiatkom akéhokoľvek pridelovania licencií. Stratégia teda musí podporovať priestorové plánovanie ako nástroj uplatňovania ekosystémového prístupu v oblasti Atlantického oceánu. Takýto postup by mal posilniť súdržnosť, prepojenie a odolnosť chránených morských oblastí v Atlantickom oceáne v súlade s akčným plánom EÚ pre biodiverzitu.

Nástroje EÚ pre integrovanú námornú politiku a územnú spoluprácu už fungujú ako podpora pre pilotné projekty v oblasti priestorového plánovania a riadenia pobrežných zón v Atlantickom oceáne. Európska komisia v súčasnosti skúma možnosti viac štruktúrovaného prístupu k týmto mechanizmom, ktoré umožnia atlantickým členským štátom a zúčastneným stranám uplatňovať ekosystémový prístup.

- Napokon atlantické oceánske prúdenie spôsobuje zmeny európskych suchozemských aj morských ekosystémov. Predpovedanie budúcich zmien európskej klímy a prispôsobenie sa týmto zmenám nikdy nebude možné bez hlbšieho porozumenia Atlantickému oceánu. To si vyžaduje udržateľný systém pozorovania kľúčových morských premenných z vesmíru a na mori. Partneri z Európy a Severnej Ameriky sa podieľajú na programe Argo, v rámci ktorého sa rozmiestnila skupina 900 bójí nepretržite sledujúcich teplotu a salinitu vrchnej vrstvy Atlantického oceánu. Komisia má v úmysle preskúmať možnosti podpory tohto systému na sledovanie oceánu a spoločne s partnermi pripraviť jeho rozšírenie do väčšej hĺbky, ako aj z hľadiska biogeochemických a fyzikálnych parametrov.

2.2. Zníženie uhlíkovej stopy Európy

Keďže zmiernenie zmeny klímy tvorí neoddeliteľnú súčasť všetkých politík EÚ, stratégia sa musí zamerať na tieto prvky:

- V Atlantickom oceáne fúkajú silnejšie vetry ako na ostatných moriach obmývajúcich európske pobrežie. To nielenže ponúka čistú energiu, ale aj prispieva k zníženiu závislosti od vzdialených zdrojov fosílnych palív. Veterné turbíny sú súčasťou strategického energetického plánu EÚ a už sa začali presúvať na more¹¹, aby mohli využiť silnejšie vetry a zmenšenie vplyvu krajiny. Rozšírenie morských veterných elektrární v Atlantickom oceáne ponúkne kľúčové priemyselné príležitosti pre prístavy, ktoré ich obsluhujú. Do roku 2020 by sa približne 20 % európskej veternej kapacity inštalovanej na mori mohlo nachádzať v panve Atlantického oceánu.
- Rovnako je potrebné preskúmať potenciál silných atlantických vln a prílivu. Predpovedateľná povaha energie z prílivu môže doplniť premenlivú veternú energiu. Ostrovy môžu získavať veľkú časť svojej energie z mora. Úspešné využitie rozsiahlej obnoviteľnej energie na mori sa stane skutočnosťou len v tom prípade, ak sa zaistí sieťové pripojenie, ktoré spojí hlavné strediská

---

¹¹ KOM(2008) 768, 13.11.2008.

výroby energie so spotrebiteľmi. V decembri 2010 sa desať európskych štátov dohodlo, že vytvoria morskú elektrickú sieť v Severnom mori v ich susedstve. Komisia vo svojich nových usmerneniach pre realizáciu európskej energetickej infraštruktúry navrhne, aby sa do morskej elektrickej siete v Severnom mori, ktorá sa stane prioritou energetickej infraštruktúry, zahrnulo okrem Severného a Baltického mora aj Írske more. Tým sa urýchli vydávanie povolení.

Komisia má v úmysle splniť požiadavku Rady¹², aby preskúmala synergie medzi európskou energetickou politikou a integrovanou námornou politikou s cieľom podporiť väčšiu výrobu energie z mora, konkrétne z vln, prílivu, prúdov a zdrojov teplotného gradientu, a to aj z Atlantického oceánu.

- K zníženiu uhlíkovej stopy v Atlantickom oceáne by prispeli aj zmeny v námornej doprave.

Rokovania pod záštitou Medzinárodnej námornej organizácie (IMO) pripravujú zníženie emisií skleníkových plynov z medzinárodnej lodnej dopravy. Emisie lodí vyrobených po roku 2013 sa znížia po prijatí indexu energetickej efektívnosti konštrukčného riešenia. Podobne ako uprednostňovanie lodí, ktoré účinne využívajú palivo, môžu ciele znižovania emisií ovplyvniť aj trasy atlantickej lodnej dopravy. Stratégia pre Atlantický oceán by mala vyjadriť, ako bude fungovať atlantická lodná doprava v prípade obmedzení týkajúcich sa zvýšeného objemu prepravy a zníženia emisií oxidu uhličitého.

Emisie sa znížia aj presunutím nákladnej dopravy z ciest na more. V súlade s nedávno vydanou bielou knihou EÚ o doprave sa pripravujú opatrenia zamerané na začlenenie vodnej dopravy do európskej dopravnej siete. Na pobreží Atlantického oceánu sa nenachádzajú žiadne obrovské európske prístavy, zato je tu vyšší počet dôležitých menších prístavov. Európske projekty tzv. morských diaľnic už prispievajú existujúcimi trasami medzi prístavmi Bilbao a Zeebrugge, Sines a La Spezia a novou trasou medzi mestami Gijón a Saint-Nazaire, ktorú onedlho čaká rekonštrukcia s cieľom zvýšiť frekvenciu dopravy. Plánuje sa trasa medzi prístavmi Nantes-Saint-Nazaire a Vigo, ktorá sa neskôr predĺži do prístavov Le Havre a Algeiras. V roku 2014 by malo začať fungovať spojenie medzi Brestom a prístavom Leixões. Regionálne orgány na pobreží Atlantiku zvažujú ďalší rozvoj multimodálnych dopravných koridorov v rámci európskej dopravnej siete (TEN-T). Ďalšie opatrenia EÚ na zvýšenie účinnosti príbrežnej námornej dopravy v Atlantickom oceáne sa týkajú realizácie akčného plánu so zreteľom na vytvorenie európskeho priestoru námornej dopravy bez prekážok¹³ a pilotného projektu „Blue Belt“ na obmedzenie administratívneho zaťaženia pre nákladnú dopravu v rámci EÚ, ako je napríklad colné odbavenie. Komisia posúdi dosiahnutý pokrok do roku 2012. Rokovania o námornej doprave s námornými úradmi Spojených štátov amerických viedli v roku 2011 k podpísaniu memoranda o spolupráci v príbrežnej lodnej doprave. Výsledky hodnotení regionálnych úradov, správa Komisie o pokroku a skúsenosti zo

---

¹² Rada pre všeobecné záležitosti, 16. novembra 2009.

¹³ KOM(2009) 10, január 2009.

spolupráce s ďalšími námornými úradmi podpora úsilie stratégie pre Atlantický oceán o zvýšenie objemu príbrežnej lodnej dopravy.

2.3. Udržateľné využívanie prírodných zdrojov z dna Atlantického oceánu

Táto stratégia by sa mala v záujme rozvoja udržateľného využitia prírodných zdrojov z dna Atlantického oceánu zamerať na tieto hľadiská:

- Nedávne oznámenie Komisie o riešení problémov na komoditných trhoch a trhoch s nerastnými surovinami¹⁴ zdôrazňuje potrebu zvýšiť investície do prírodných zdrojov EÚ a zároveň zabezpečiť ťažbu nerastných surovín v bezpečných podmienkach, ktoré rešpektujú životné prostredie a pracovníkov. Medzinárodný úrad pre morské dno v roku 2010 prijal nariadenia o vyhľadávaní a výskume polymetalických koncentrací¹⁵ a v júli 2011 vydal povolenie na prieskum oblastí v severnej zóne stredoatlantického hrebeňa. Úsilie súčasných zmluvných partnerov a Medzinárodného úradu pre morské dno sa nezameriava na komerčné výskumy, ale skôr sa primárne zameriava na dlhodobé geologické a environmentálne štúdie financované zo štátneho rozpočtu. Európske partnerstvo pre nerastné suroviny, ktoré Komisia plánuje v rámci hlavnej iniciatívy stratégie Európa 2020 s názvom Únia inovácií¹⁶, zahŕňa podporu výskumu a inovácií na dosiahnutie udržateľného prístupu k morským nerastným surovinám.
- Námorné výskumné ústavy na oboch stranách Atlantického oceánu môžu využiť svoje postavenie a prehĺbiť poznatky o tom, čo môže bohatá biodiverzita oceánu ponúknuť v oblastiach týkajúcich sa potravín, palív a liekov, pričom sa zachovávajú jej ekosystémové funkcie. Ich spolupráca sa naďalej rozširuje. Päť európskych atlantických štátov, ďalšie členské štáty EÚ, ako aj Nórsko a Island, spolupracujú v rámci koordinačnej aktivity projektu SEAS-era¹⁷ siedmeho rámcového programu¹⁸ a v súčasnosti pripravujú novú spoločnú programovú iniciatívu Zdravé a produktívne moria a oceány¹⁹ zameranú na spoluprácu vnútroštátnych programov morského výskumu. Vytvorenie transatlantického partnerstva síce bolo náročné, keďže sa museli zosúladiť časové harmonogramy financovania, Komisia sa však bude snažiť prijať také opatrenia, ktoré umožnia organizáciám na oboch stranách Atlantického oceánu, aby sa mohli zapojiť do spoločných projektov.
- Prístup k údajom vytvoreným výskumnými ústavmi a ďalšími verejnými orgánmi nebol v minulosti vždy jednoduchý. Iniciatíva EÚ Poznatky o mori 2020²⁰ podporí podniky a orgány zabezpečujúce ochranu tak, že vytvorí jedinečné miesto umožňujúce prístup k morským údajom harmonizovaným pre

¹⁴ KOM(2011) 25, február 2011.

¹⁵ ISBA/6/A/18, príloha.

¹⁶ KOM(2010) 546 v konečnom znení.

¹⁷ SEAS-era: Vytvorenie integrovanej stratégie a programov morského výskumu – <http://www.seas-era.eu>.

¹⁸ Hlavný nástroj EÚ na financovanie výskumu a technologického rozvoja.

¹⁹ <http://www.jpi-oceans.eu>

²⁰ Oznámenie Komisie Poznatky o mori 2020: námorné dáta a monitorovanie mora na účely rozumného a udržateľného rastu (KOM (2010) 461, 8.9.2010).

všetky úmoria, čím sa znížia náklady na spojenie údajov nevyhnutne potrebných pre návrhy, budovanie a prevádzku pobrežnej alebo morskej infraštruktúry. Odblokovanie dedičstva údajov o mori nielen zvýši konkurencieschopnosť existujúcich obchodných postupov, ale aj podporí inováciu, keďže umožní prístup doteraz vylúčeným výskumníkom a malým podnikom. Plánuje sa, že úsilie EÚ prispeje aj k celosvetovým iniciatívam na umožnenie prístupu, ako sú napríklad GEBCO²¹ a OneGeology²². V stratégii by sa mali zohľadniť príležitosti, ktoré tento pokrok otvára pre oblasť Atlantického oceánu.

2.4. Reakcia na hrozby a mimoriadne udalosti

EÚ musí byť pripravená na hrozby a mimoriadne udalosti v Atlantickej oblasti zapríčinené nehodami, prírodnými katastrofami či trestnou činnosťou. Pre oblasť Atlantického oceánu sú prvoradá tieto hľadiská :

- Prijatie dôležitých legislatívnych opatrení týkajúcich sa námornej bezpečnosti, najnovšie tretieho balíka týkajúceho sa námornej bezpečnosti z roku 2009²³, znížilo riziko lodných nehôd. Bonnská a Lisabonská dohoda²⁴ posunuli koordináciu členských štátov smerom k pripravenosti a reakcii na námorné katastrofy. Parížske memorandum o porozumení viedlo k viac ako 24 000 kontrolám lodí ročne. Nehodám sa však nedá úplne vyhnúť a pobrežie Atlantického oceánu je náchylné na prírodné javy, ako sú napríklad búrky, ktoré v roku 2010 zasiahli Vendée. Z premenlivosti podnebia a ďalších vplyvov ľudskej činnosti na more vyplýva, že doterajšie správanie nemôže usmerňovať správanie v budúcnosti. Vždy treba očakávať neočakávané.

V prípade krízy sú najdôležitejšie prvé hodiny a pri udalostiach s miestnym dosahom je potrebná pomoc susedov. Príslušné mechanizmy musia byť pripravené skôr, ako zasiahnu búrky, zemetrasenia, vlny cunami, jadrové havárie, invázie cudzích druhov či úniky ropy. Včasné varovanie vyžaduje nepretržité sledovanie mora, rýchly prenos informácií, koordináciu zásahových tímov a mobilizáciu odbornej pomoci. Komisia vedie prácu v oblasti prevencie a pripravenosti vrátane politiky riadenia rizík²⁵, ktorá spája posúdenie hrozieb a rizík s prijímaním rozhodnutí a plánovaním scenárov pre prípady cezhraničných katastrof. V prípade rozsiahlej naliehavej udalosti pomáha pri koordinácii a preprave pomoci z členských štátov a Európskej námornej bezpečnostnej agentúry (EMSA) mechanizmus civilnej ochrany EÚ. Prispieť môžu aj presné námorné predpovede založené na základných morských službách programu Globálne monitorovanie pre životné prostredie a bezpečnosť. V rámci tohto programu sa pripravujú samostatné predpovede pre severozápadný šelf a oblasť Biskajského zálivu a Pyrenejského polostrova. Štátne a regionálne orgány zodpovedné za ochranu atlantického pobrežia a jeho

---

²¹ Všeobecná batymetrická mapa oceánov.

²² Medzinárodná iniciatíva geologických prieskumov sveta, ktorá začala v roku 2007 s cieľom prispieť k medzinárodnému roku planéty Zem.

²³ Nariadenia z 23. apríla 2009 (Ú. v. EÚ L 131, 28.5.2009) a nadväzujúce súvisiace smernice.

²⁴ V Lisabonskej dohode sa stanovuje zriadenie Medzinárodného akčného strediska pre reakciu na prípady znečistenia v severovýchodnej oblasti Atlantického oceánu (CILPAN).

²⁵ Usmernenia pre hodnotenie a mapovanie rizík v súvislosti so zvládaním katastrof SEK(2010) 1626.

obyvatelia by mali zväziť projekty testovania pripravenosti v rámci programov EÚ týkajúcich sa územnej spolupráce a aktívne sa zapojiť do mechanizmu civilnej ochrany EÚ.

- Atlantický oceán predstavuje pre Európu životne dôležitú obchodnú spojnicu. Treba zaistiť absolútnu bezpečnosť európskych dodávok a zastaviť obchodovanie so zbraňami, osobami a drogami. Hospodárstvo EÚ a USA tvorí približne polovicu svetového HDP a takmer tretinu svetového obchodu. V júni 2011 sa títo dvaja partneri dohodli na vzájomnom uznávaní noriem s cieľom obmedziť regulačné prekážky obchodu a zabezpečiť transatlantické spojenie. Stratégiou pre ďalšie životne dôležité námorné trasy je budovanie kapacít v pobrežných štátoch. Pripravuje sa hodnotenie potrieb s cieľom určiť, aké opatrenia by mohli v rámci nástroja pre stabilitu obmedziť pirátstvo, ozbrojené lúpeže na mori a zadržiavanie rukojemníkov v Guinejskom zálive.

Systém Európskej námornej bezpečnostnej agentúry SafeSeaNet už umožňuje začlenenie povinných lodných hlásení a poskytuje bránu pre signály z lodných automatických identifikačných systémov (AIS), ktoré zachytia pobrežné stanice. Systém monitorovania plavidiel sleduje rybárske plavidlá a systém pre identifikáciu a sledovanie údajov na veľké vzdialenosti umožňuje sledovať všetky lode prevádzajúce cestujúcich a nákladné lode nad 300 ton do vzdialenosti tisíc námorných míľ od európskeho pobrežia. Skúšalo sa aj sledovanie lodí vo väčšej vzdialenosti pomocou ďalších technológií²⁶. Tí, ktorí bojujú proti hrozbám, ako je pašovanie, nelegálny rybolov či nezákonné obchodovanie, si však zatiaľ nemohli vytvoriť úplnú predstavu, keďže nie sú uzatvorené všetky potrebné dohody o vzájomnom poskytovaní údajov medzi jednotlivými orgánmi. Pre atlantický región teda budú prínosom ďalšie opatrenia na úrovni EÚ zamerané na rozvoj spoločného prostredia na výmenu informácií (CISE), ktorým sa prepoja systémy, ako je napríklad Európsky systém hraničného dozoru (EUROSUR) na výmenu informácií o nelegálnej migrácii a cezhraničnej trestnej činnosti a systém SafeSeaNet. Výmena informácií však nie je výlučne vnútornou záležitosťou EÚ. Napríklad v septembri 2011 sa Spojené štáty americké a Európska únia dohodli na výmene informácií o nelegálnom, neohlásenom alebo neregulovanom rybolove. Stratégia pre Atlantický oceán sa musí zamerať na maximalizáciu prínosu z výmeny informácií.

2.5. Sociálne inkluzívny rast

Kým na pobreží Atlantického oceánu existujú značné rozdiely, mnohé spoločnosti musia riešiť problémy týkajúce sa poklesu zamestnanosti v odvetviach rybolovu a stavby lodí, presunu masového cestovného ruchu do teplejšieho podnebia a sklonu seniorov vyberať si pobrežie ako miesto, na ktorom trávajú dôchodok. Výzvou je zabezpečiť, aby sa na pobreží vytvorili nové pracovné miesta s vysokou pridanou hodnotou a aby uchádzači o zamestnanie v novom hospodárstve disponovali správnymi zručnosťami na ich obsadenie.

---

²⁶ Napríklad využitie satelitov na preberanie signálu zo systémov automatickej identifikácie lodí.

- Na zachovanie odborných poznatkov o mori a obnovenie príťažlivosti námorných profesií je dôležité širšie vzájomné uznávanie kvalifikácie vrátane ďalšej generácie morských vedcov²⁷, preškoľovanie a odborná kvalifikácia. Treba lepšie využívať skúsenosti osôb, ktoré odišli do dôchodku z námorných povolání, a priláhať mladých ľudí k námornej kariére. Mal by pokračovať dialóg so sociálnymi partnermi o pracovných podmienkach pre rybárov a námorníkov. Komisia začala posudzovať smernicu o odborných kvalifikáciách z roku 2005, čo vyvrcholí zelenou knihou v roku 2011 a revíziou smernice v roku 2012. Stratégia by mala byť zameraná na to, aby sa do týchto snáh zahrnul príspevok námorných odvetví z oblasti Atlantiku.

Regionálne združovanie námorných odvetví so vzdelávacími inštitúciami môže zabezpečiť kvalifikovaných pracovníkov a podporiť pracovnú mobilitu v rámci jednotlivých sektorov. Napríklad pobrežný priemysel v Breste ťaží z blízkosti inštitúcií, ktoré poskytujú vzdelanie a uskutočňujú morský výskum. Iniciatíva írskoho Námorného inštitútu SmartOcean zapája nadnárodné spoločnosti z oblasti informačných technológií a malé podniky do vývoja produktov s vysokou hodnotou pre námorné odvetvie. Príchod nových komunikačných technológií znamená, že dostatočný počet odvetví a výskumníkov zo zemepisne vzdialených oblastí môže vytvárať virtuálne združenia. Stratégia by sa mala zamerať na podporu rozvoja týchto združení prostredníctvom projektov územnej spolupráce.

- Pri obnove niektorých pobrežných oblastí Atlantického oceánu by mohol pomôcť poznávací cestovný ruch²⁸, ale na to, aby sa tým podporila tvorba kvalitných pracovných miest, by musel pritiahnúť nielen letný, ale skôr celoročný obchod. Krása drsnej atlantickej prírody, bohatá biodiverzita, tradičná kuchyňa využívajúca morské plody a keltská kultúra predstavujú aktíva, ktoré sa dajú pohotovo využiť. Námorné činnosti sú dôležitým zdrojom príjmov a vytvárajú vysokohodnotné pracovné miesta, avšak atlantické pobrežie má veľký nedostatok miest na kotvenie, najmä pre veľké rekreačné plavidlá. Prudký všeobecný rast záujmu o okružné plavby sa v prípade Atlantického oceánu zatiaľ nezopakoval. Stratégia pre Atlantický oceán by mala zahrnúť príležitosti na rozvoj tohto odvetvia.

3. NÁSTROJE EÚ

Legislatívne nástroje EÚ s významným vplyvom na more a umožnenie značnej miestnej autonómie sú v začiatkoch a finančné nástroje EÚ pre programovacie obdobie 2014 – 2020 sa pripravujú. Programové rozhodnutia prijaté v súčasnosti a blízkej budúcnosti ovplyvnia celé toto obdobie. Preto je mimoriadne dôležité, aby sa zúčastnené strany z atlantickej oblasti pripravili na využívanie týchto nástrojov na uspokojenie potrieb vymedzených v tomto dokumente. Hlavné nástroje sú:

- Spoločný strategický rámec pre štrukturálne financovanie, ktorý prenesie ciele stratégie Európa 2020 do kľúčových činností a ktorý bude zameraný na oblasti,

²⁷ Seminár v rámci Európskeho námorného dňa v roku 2010 K fóru mladých európskych námorných vedcov a technológov: www.eurocean.org/euymast/

²⁸ KOM(2010) 352, 30.6.2010.

ako sú napríklad energia a životné prostredie. Určia sa potrebné kľúčové činnosti súvisiace s hlavnými cieľmi a hlavnými iniciatívami. Spoločný strategický rámec bude zahŕňať činnosti, ktoré v súčasnosti pokrýva Kohézny fond, Európsky fond regionálneho rozvoja, Európsky sociálny fond, Európsky fond námorného a rybného hospodárstva a Európsky poľnohospodársky fond pre rozvoj vidieka, a bude určovať prepojenia a koordinačné mechanizmy s ďalšími nástrojmi EÚ, ako sú napríklad programy pre výskum, inovácie, celoživotné vzdelávanie a siete.

- Program Horizont 2020 – spoločný strategický rámec pre výskum, inovácie a technologický rozvoj, ktorý bude úzko prepojený s vnútroštátnymi programami na podporu excelentnosti, sa zameria na riešenie sociálnych problémov a podporu konkurencieschopnosti. Výskum, technologický rozvoj a inovácie môžu vytvoriť príležitosti pre udržateľný rast, ktorý vyrovná relatívny ústup tradičných námorných odvetví. Prebiehajúci projekt SEAS-ERA prinesie osobitné priority pre úmorie Atlantického oceánu, ktoré sa môžu začleniť do pracovného programu nového rámca.
- Reformovaná spoločná rybárska politika. Komisia navrhla program²⁹ s ambicióznymi cieľmi regionalizácie a zjednodušenia. Kľúčové rozhodnutia o cieľoch, minimálnych spoločných normách, výsledkoch a termínoch realizácie zostanú na úrovni EÚ, členské štáty by však mali získať flexibilitu pri rozhodovaní o ďalších opatreniach na riadenie rybného hospodárstva pod dohľadom Komisie a v úplnom súlade s právnymi predpismi EÚ. Členské štáty z atlantickej oblasti uvítali toto odovzdanie právomocí na nižšiu úroveň a očakávajú, že to povedie k riadeniu rybného hospodárstva, ktoré dokáže rýchlejšie a účinnejšie reagovať na meniace sa ekologické a hospodárske podmienky.
- Rámcová smernica o morskej stratégii³⁰, v ktorej sa stanovuje rámec na dosiahnutie alebo na zachovanie dobrého environmentálneho stavu v morskom prostredí najneskôr do roku 2020. Dobrý environmentálny stav je na úrovni morského regiónu³¹, takže pri vymedzení, monitorovaní a posudzovaní dobrého environmentálneho stavu je potrebná spolupráca medzi pobrežnými štátmi.
- Najdôležitejšie iniciatívy námornej politiky týkajúce sa námorného dohľadu, poznatkov o mori a morského priestorového plánovania. Týmito iniciatívami sa stanovujú normy na úrovni EÚ a zahrnú aj opatrenia špecifické pre Atlantický oceán. Napríklad postup zlepšenia poznatkov o mori zahŕňa samostatné kontrolné miesta na určenie medzier, zdvojení a priorít v rámci programov sledovania mora pre Biskajský záliv, Keltské more, pobrežie Pyrenejského polostrova a Makaronéziu.

---

²⁹ KOM(2011) 417.

³⁰ Smernica 2008/56/ES zo 17. júna 2008.

³¹ Podľa článku 4 sa severovýchodná časť Atlantického oceánu delí na tieto morské subregióny: i) Severné more vrátane Kattegatu a Lamanšského prielivu; ii) Keltské more; iii) Biskajský záliv a pobrežie Pyrenejského polostrova; iv) makaronézsky biogeografický región v Atlantickom oceáne vymedzený morskými vodami okolo Azor, Madeiry a Kanárskych ostrovov.

- Nástroje zahraničnej politiky, ako sú napríklad ERF (Európsky rozvojový fond) a program EÚ týkajúci sa životne dôležitých námorných trás, na zapojenie tretích krajín do ochrany plavidiel v Atlantickom oceáne, ako aj medzinárodné (prostredníctvom Medzinárodnej námornej organizácie – IMO) a dvojstranné rokovania s partnermi v regióne Atlantického oceánu.
- V strategických a programových návrhoch tohto rámca treba uprednostniť výskum, pilotné projekty, dialógy, partnerstvá a investície s cieľom pripraviť čo najúčinnejší balík, ktorý bude prínosom pre Atlantický oceán.

4. PLNENIE STRATÉGIE

Stratégia pre Atlantický oceán nebude funkčná len s príspevom inštitúcií EÚ. Vyžaduje zapojenie českých štátov, regiónov, miestnych orgánov a súkromného sektora, ako aj skupín expertov. Preto sa rozvoj stratégie pre atlantickú oblasť zakladá na tomto postupe:

- Nadviazať na aktívne zapojenie a iniciatívy členských štátov na pobreží Atlantického oceánu a ďalších zúčastnených strán pri navrhovaní a realizácii činností vrátane príspevku miestnych akčných skupín. Ide o skupiny verejných a súkromných partnerov, ktoré dostávajú osobitnú podporu z Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo a Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka s cieľom určiť investície EÚ. Tento svojpomocný prístup zdola nahor poskytuje miestnym spoločnostiam prostriedky na rozvoj nových hospodárskych činností v oblastiach s upadajúcimi tradičnými príležitosťami a v novom štrukturálnom financovaní po roku 2013 by mal pokračovať.
- Podpora medzinárodnej spolupráce v oblastiach, ako je pozorovanie, výmena údajov, námorné vyhodnocovanie, výskum, znižovanie emisií a znečistenia z lodí, bezpečná navigácia, bezpečnosť prístavov, boj proti pirátstvu a boj proti nezákonnému, nenahlásenému a neregulovanému rybolovu.
- Prijatie akčného plánu pre stratégiu do konca roku 2013, v ktorom sa označia projekty a opatrenia, pre ktoré sa odporúča podpora.
- Inteligentná správa vecí verejných pri uplatňovaní stratégie na základe súčasných štruktúr.

Nástroje na realizáciu stratégie sú:

- rozšírená spolupráca – stretnutia, konferencie, semináre, internetové diskusie a informačné webové lokality;
- ciele činnosti v rámci platných dohôd a existujúcich štruktúr, ako je napríklad dohovor OSPAR, regionálne organizácie pre rybné hospodárstvo a Medzinárodná námorná organizácia;
- strategická kombinácia finančných a legislatívnych nástrojov EÚ vymedzených v oddiele 3 na dosiahnutie cieľov v atlantickej oblasti.

V rámci prvého kroku sa zriadi Atlantické fórum, ktoré umožní zapojenie členských štátov, Európskeho parlamentu, regionálnych orgánov, zástupcov občianskej spoločnosti a existujúcich i vznikajúcich odvetví. Zahŕňa rad seminárov zameraných na opísané výzvy a príležitosti, ako aj skupinu expertov, ktorá navrhne možnosti dosiahnutia cieľov. Predpokladá sa, že fórum začne svoju činnosť v roku 2012 a ukončí v roku 2013.